FiCom ry | Elina Ussa
6.4.2021

FiComin lausunto valtioneuvoston EU-politiikkaselonteosta

FiComin keskeiset viestit

- Myös EU-tasolla lainsäädäntöehdotusten on oltava selkeitä, ajantasaisia sekä oikein kohdennettuja.
- Lainsäädäntöä ei pidä luoda, ellei ilmeistä tarvetta ole. Tarpeetonta hallinnollista taakkaa on purettava.
- On huolehdittava siitä, ettei eri EU-hankkeissa tehdä päällekkäisiä ja pahimmillaan keskenään ristiriitaisia esityksiä.
- Myös kansallisella tasolla noudatettava EU-selontekoon kirjattuja kannatettavia periaatteita ja tavoitteita.

Uudistuva kasvupolitiikka ja yhtenäisemmät sisämarkkinat

Selonteossa sisämarkkinoita pidetään oikeutetusti yhtenä EU:n suurimmista saavutuksista. EU:n tavoite digitaalisista sisämarkkinoista on Suomen kaltaiselle edelläkävijämaalle loistava mahdollisuus. Digitaalisten sisämarkkinoiden kehittämisessä on kyse kansallisten esteiden poistamisesta verkossa tapahtuvilta liiketoimilta. Yhteiset pelisäännöt luovat merkittävän yhteismarkkinan, jolla edistetään yritysten liiketoimintamahdollisuuksia ja parannetaan elämänlaatua mm. sähköisten palveluiden, verkkokaupan ja digitaalisen julkishallinnon avulla.

Selonteossa korostetaan tekoälyn kehittämiselle ja soveltamiselle suotuisan toimintaympäristön luomista Euroopan unionissa. Suomen pitää olla kaikissa digiasioissa, myös tässä, esimerkkinä ja aloitteellinen EU-tason käytänteitä kehitettäessä. Samaan aikaan on huomioitava, että automaation käyttö viranomaispäätöksissä on edelleen Suomessakin lain tasolla ratkaisematta. Epäselvä lainsäädännöllinen tila hidastaa sähköisten palveluiden kehittymistä. Myös Suomen oma lainsäädäntö pitää uudistaa niin, että se sallii sekä automaation käytön että tekoälyn ja algoritmien hyödyntämisen päätöksenteossa.

Ilmastoneutraali EU vuoteen 2050 mennessä

Selonteossa nostetaan hyvin esiin vihreän siirtymän ja digitalisaation edistymisen yhteys toisiinsa. Kiertotalouden kehittämisessä digitalisaatiolla on täysin keskeinen rooli. Suomen etu on edistää niin data- kuin kiertotalouttakin yhteisillä sisämarkkinoilla ja kannustaa yrityksiä innovaatioihin ja investointeihin.

Selonteossa peräänkuulutetaan teknologianeutraalia lainsäädäntöä, eli halutaan mahdollistaa innovaatiot ja kannustaa teknologiseen kehitykseen. Samalla korostetaan uuden teknologian tehokasta käyttöönottoa edelläkävijän ottein. On tietenkin oletettavaa, että linjatessaan EU-politiikkaa Suomi myös itse toteuttaa

samoja periaatteita. Teknologianeutraalius on kuitenkin unohdettu, kun elpymisrahoja kohdennetaan laajakaistatukeen. Siinä teknologianeutraali tuki on ilmoitettu muutettavaksi nimenomaan niin, että se kohdentuu vain yhteen teknologiaan. Käytännössä valtioneuvosto ei siis itse tue päätöksissään teknologian kehitystä ja innovaatioita.

Suomen on oltava aktiivinen ja aloitteellinen, jotta saadaan aikaan ICT-alan päästöjen yhteiseurooppalainen mittaristo. Vertailukelpoista tietoa tarvitaan ICT-alan hiilijalanjäljestä ja siitä, miten tieto- ja viestintäteknologian avulla vähennetään muiden alojen päästöjä.

Kertaluonteinen elpymistukiväline ja sen tehokas toimeenpano

Selonteossa korostetaan, että elpymistukivälinettä käytetään kasvua ja kilpailukykyä parantaviin rakenteellisiin uudistuksiin sekä ilmastotoimiin. Tällaista panostusta elpyvä talous kiistatta kaipaa.

Digitalisaatioon ohjattavasta 217 miljoonasta eurosta kärkiteknologioihin, kasvua ja kilpailukykyä aidosti kasvattaviin hankkeisiin, kohdennetaan vain 25 miljoonaa euroa. Elpymistuki jakautuu pieniin hankkeisiin, joiden merkitystä kasvulle ja kilpailukyvylle pitää kriittisesti tarkastella. Esimerkiksi rahanpesun ehkäisy ja Virtual Finland -hanke ovat tärkeitä, mutta eivät täytä elpymistuen kunnianhimoista tavoitetta.

Reilu verotus ja omat varat

On tärkeää, että Suomi osallistuu aktiivisesti eurooppalaiseen ja kansainväliseen yhteistyöhön, jolla varmistetaan alustatalouden ja digitalouden yritysten verotus. Tasapuolisten toimintaedellytysten luominen kaikille yrityksille on perusta kilpailluille ja kehittyville markkinoille. Samaan aikaan on tunnistettava, että sellaisen digitaaliveron luominen, joka ainoastaan tuo lisätuloja EU:n omina varoina, mutta jossa yksikään jäsenmaa ei joutuisi vähenevän verotulon kohteeksi, on epärealistista. Suomi ja suomalaiset yritykset ovat monella tavalla digitalisaation edelläkävijöitä EU:ssa. Suomi voi hyvinkin olla nettomaksaja riippuen siitä, millaiseksi digitaalivero lopullisesti muodostuu.

Kansalaisten kokonaisturvallisuus

Selonteon mukaan Suomi osallistuu aktiivisesti EU:n kyberturvallisuuteen liittyvän yhteisen ulko- ja turvallisuuspolitiikan kehittämiseen ja tekee yhteistyötä EU:n kybertoimintakyvyn vahvistamiseksi. Suomessa on geopoliittisista syistä huomioitu kyberturvallisuus monia muita EU-maita perusteellisemmin. Kyberturvallisuus on aina ollut keskeinen osa myös tietoverkkojen ylläpitoa. On erittäin tärkeää, että EU toimii yhtenäisenä kyberturvallisuuteen liittyvien ohjeistusten ja sääntöjen suhteen.

Selonteon mukaan tavoitteena on, että laittomaan sisältöön verkossa puututaan tehokkaasti. Teleyritysten velvoitteita puuttua laittomiin tai haitallisiin sisältöihin ei tule entisestään lisätä. Teleyrityksen pääasiallinen tehtävä on digitaalisen markkinan edellytysten luominen: verkonrakennus ja viestintäpalveluiden tarjoaminen.

Arvio verkoissa siirrettävien sisältöjen laillisuudesta sekä suoritettavista toimenpiteistä kuuluu aina toimivaltaisille viranomaisille, ei teleyritykselle. Mikäli sisältöä halutaan estää, tulee viranomaisilla olla riittävä tekninen asiantuntemus oikeasuhtaisten toimenpiteiden vaatimiseksi, ja on varmistettava, ettei yrityksiltä edellytetä toimia, joita ne eivät voi todellisuudessa toteuttaa.

Yksityisyydensuoja ja verkkoviestinnän luottamuksellisuus ovat digitaalisen liiketoiminnan perusta, mutta samalla liian tiukka tietosuojasääntely voi heikentää yritysten kykyä tuotteistaa uusia palveluja sekä kehittää datan hyödyntämistä ja tekoälyn sovelluksia. EU:n ja kansallisten eri viranomaisten toimivaltuuksien sekä laintulkintojen tulee olla selkeitä ja yhteneviä. Keskenään ristiriitaisia määräyksiä tai tulkintoja, jollaisia on tehty esimerkiksi evästeisiin vaadittavasta suostumuksesta, tulee välttää.

Elina Ussa
toimitusjohtaja
FiCom ry